

Сезона 2017/2018

БЕОГРАДСКА ФИЛХАРМОНИЈА

Циклус: Пети

Диригент: **Габријел Фелц** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Солисти: **Тијана Милошевић**, виолина / **Tijana Milošević**, violin

Немања Станковић, виолончело / **Nemanja Stanković**, violoncello

Габријел Фелц, клавир / **Gabriel Feltz**, piano

Петак, 2. фебруар 2018. године

Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

www.bgf.rs

Програм:

Пол Дика

Чаробњаков ученик

Paul Dukas

The Sorcerer's Apprentice

Трајање: око 12 мин.

Лудвиг ван Бетовен

Клавијски трио у Де-дуру оп. 70 бр. 1 (*Дух*)

Ludwig van Beethoven

Piano Trio in D major, Op. 70 No. 1 (*Ghost*)

Allegro vivace e con brio

Largo assai ed espressivo

Presto

Трајање: око 28 мин.

Џон Вилијамс

Хари Потер и Камен мудрости, свита

John Williams

Harry Potter and the Sorcerer's Stone, suite

Хедвигина тема / Hedwig's Theme

Камен мудрости / The Sorcerer's Stone

Нимбус 2000 / Nimbus 2000

Харијев чудесни свет / Harry's Wondrous World

Трајање: око 9 мин.

Рихард Вагнер

Холанђанин луталица WWV 63, увертира

Richard Wagner

The Flying Dutchman WWV 63, overture

Трајање: око 12 мин.

Концертмајстор: Мирослав Павловић

Concertmaster: Miroslav Pavlović

Имајући у виду да је **Пол Дика** (1865–1935) услед самокритичности често уништавао своје радове, чињеница да је сачувао партитуру **Чаробњаковог ученика** говори о значају које је ово дело имало за њега. *Скерцо* према Гетеовој поеми, како стоји у поднаслову дела, написан је и изведен 1897. године у Паризу. Тада је Дика *изашао из сенке* свог славног савременика Клода Дебисија, а *Чаробњаков ученик* перципиран је као ремек дело француске симфонијске поеме и оркестарског репертоара уопште. Инспириран Гетеовом истоименом баладом из 1797. године и поступајући у складу са сопственим уверењем да *музика нужно мора да изражава нешто*, Дика је у овом програмском делу тежио верном приказивању приче у линеарном току, што доводи до стварања визуелног доживљаја током слушања. Као водећи оркестратор свог времена, сегменте радње је представио бирањем различитих боја из оркестарске палете: мистериозни почетак доводи нас пред чаробњакову кућу (гудачки инструменти); ученик користи магију (трубе) како би оживео дух метле (фагот) у жељи да она очисти просторију уместо њега; метла доноси велике количине воде узрокујући поплаву (*tutti*); ученик, очајан, сече метлу на два дела, али, затим оба дела доносе воду (фагот и бас кларинет); чаробњак се враћа, изговара магичне речи (трубе) и прекида чаролију, што умирује метлу. Музика *Чаробњаковог ученика* је искоришћена за филм *Фантазија* (1940) Волта Дизнија у коме Мики Маус представља *несрећног ученика*.

Лудвиг ван Бетовен (1770–1827) је **Клавирски трио Дух** компоновао 1808. године, односно, након завршетка *херојске Пете* и *пасторалне Шесте симфоније*, због чега не изненађује повремено *симфонијски третман дијалога* три инструментална гласа у трију. Тежиште овог троставачног дела налази се у најдужем, централном ставу, који утиче на специфичну драматургију трија – али и на укупни утисак о делу – снажним динамичким контрастима, фрагментацијом материјала, *сабласном* тишином, готово импресионистичким тремолима, као и доминантним хроматизмом, који ће своје разрешење добити тек у финалу. Надимак *Дух* је придодат трију захваљујући запису најпознатијег Бетовеновог ученика клавира, Карла Чернија из 1842. године, да слушање овог лаганог молског става асоцира на сцену из Шекспировог *Хамлета* (када Хамлет сусреће дух свога оца). Међутим, познато је да је либретиста Хајнрих фон Колин показао Бетовену део либрета који је засновао на Шекспировој драми *Магбет*. Делови *Largo* става из трија су пронађени у композиторовој бележници, поред скице за хор вештица за оперу *Магбет*. Упркос томе, или можда баш због тога што Бетовен никада није написао ову оперу, чини се као да њен *дух* провејава кроз овај клавирски трио.

Међу најпознатијим партитурама америчког композитора **Џона Вилијамса** (1932), аутора најпопуларнијих музичких нумера које подражавају збивања на филмском платну и неизоставне личности када се разматра историја седме уметности, издваја се музика писана за прва три филма о младом чаробњаку Харију Потеру (2001–2004). Она је била основа за музичку карактеризацију ликова и у наредним деловима, што се посебно односи на тему Хедвиге – снежно беле сове – која се као главни тематски материјал појављује у свим филмовима о *Харију Потеру*, а јавља се и на почетку симфонијске свите у деоници челесте, истог часа уводећи слушаоца у магични свет чаробњака. Потенцијал меког и кристално чистог звука овог инструмента

већ је препознао и искористио Чајковски у балету *Крцко Орашчић* (1892), за игру Шећерне виле. Налик *Чаробњаковом ученику*, оркестрација је главно средство профилисања ликова и одсликавања радње у свити *Хари Потер и Камен мудрости*. Тако, на пример, хорне у свечаном тону представљају атмосферу хогвортске школе у којој млади чаробњаци уче како да чаробним штапићем произведу магију, док дрвени дувачки инструменти указују на брзе покрете магичне метле.

Важан корак **Рихарда Вагнера** (1813–1883) на путу до остварења музичке драме представља романтичарска опера у три чина *Холанђанин луталица* (1841–1842, премијера 1843). Интересовање за легенду о уклетом морепловцу који је осуђен на вечно лутање морима, уз могућност искупљења путем праве љубави, родило се 1839. године, током Вагнеровог путовања бродом из Риге у Лондон у отежаним олујним условима. Осим застрашујућег личног искуства, као други извор за писање либрета композитор је навео легенду коју је чуо од норвешких морнара и њену уметничку интерпретацију у делу *Мемоари господина фон Шнабелевопског* (1834) Хајнриха Хајнеа.

Увертира *Холанђанина* одаје размишљања која је Вагнер изнео у есеју *О увертири* (1841), пишући да она треба да води централну идеју драме све до њеног разрешења. То је постигао коришћењем лајтмотива из опере у увертири, као што је мотив бурног и немилосрдног мора који симболише и буру у души морнара чији се тематизам такође јавља, као и одломак Сентине баладе из другог чина, која представља нуклеус читаве опере у музичком и садржајном погледу. Дурски завршетак увертире предочава искупљење, постигнуто жртвовањем племените хероине Сенте.

Марија Томић*

Следећи концерти Београдске филхармоније су у четвртак, **8. фебруара 2018.** године у оквиру циклуса *Филхарманија(к)* и петак, **9. фебруара 2018. године** у оквиру циклуса *Ваздух*, у Задужбини Илије М. Коларца, са почетком у 20 часова.

Диригент: **Урош Лајовиц**

Солиста: **Гзавије де Местр**, харфа

Ђ. Лигети: *Атмосфере*

Х. Родриго: *Аранхуез концерт*

П. И. Чајковски: *Манфред симфонија*

Поштовани претплатници, обавештавамо вас да ће пред почетак сваког концерта Београдске филхармоније, у 19:30 часова, у Музичкој галерији Коларца, музиколог Маја Чоловић-Васић држати уводно предавање о делима која су на програму те вечери.

Поштовани посетиоци, молимо вас да искључите мобилне телефоне и обавештавамо вас да је за време концерата Београдске филхармоније строго забрањено фотографисање и коришћење уређаја за видео или аудио снимање. Желимо вам пријатно вече.

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.

Новоименовани шеф-диригент Београдске филхармоније **Габријел Фелц** рођен је 1971. године у Берлину. Од 2013. године ради као генерални музички директор Дортмундске опере и шеф-диригент Дортмундске филхармоније. Након три веома успешне године, уговор му је обновљен до 2023. године. После Филхармоније Алтенбург-Гере (2001–2005) и Штутгартске филхармоније (2004–2013), ово је трећи узастони пут да обавља функцију шефа-диригента неког немачког оркестра. Необичним програмима и уочљивим побољшањем уметничког квалитета, успео је значајно да повећа посећеност концерата свих ових оркестара. Године 2007, Фондација *Сергеј Рахмањихов* је доделила Габријелу Фелцу и Штутгартској филхармонији награду *Prix Rachmaninow* за интерпретацију циклуса концерата са музиком Рахмањинова. Поред тога, Фелц је био главни гостујући диригент у Базелском позоришту (2008–2013), где је био заслужан за неколико оперских поставки, што је допринело томе да Базелско позориште 2009. и 2010. године буде проглашено за *Оперску кућу године*.

Од 1989. до 1994. године, Габријел Фелц је студирао на Музичкој академији *Ханс Ајзлер* у Берлину, на одсецима за дириговање и клавир. Након студија, постао је асистент Герду Албрехту у Хамбуршкој државној опери (1994–1995). Своје прве ангажмане добио је у опери у Либеку (1995–1997) и позоришту у Бремену (1997–2001).

Габријел Фелц је дириговао водећим оркестрима у Немачкој и иностранству, као што су Дрезденски државни оркестар Саксоније, Симфонијски оркестар Баварске радиотелевизије, Баварски државни оркестар, Немачки симфонијски оркестар из Берлина, Оркестар Концертхауса из Берлина, Оркестар Франкфуртске опере и музеја, Државна капела из Вајмара, Оркестар Националног театра из Манхајма, Бамбершки симфоничари, Есенска филхармонија, симфонијски оркестри радиотелевизија из Берлина, Келна, Лајпцига, Хановера и Сарбрикена, Немачки национални омладински оркестар, Симфонијски оркестар Бечког радија, Дански национални симфонијски оркестар, Бернски симфонијски оркестар, Базелски симфонијски оркестар, Оркестар Фламманске опере у Антверпену, Ирски национални симфонијски оркестар, Симфонијски оркестар из Сеула, Симфонијски оркестар из Милуза, као и Симфонијски оркестар из Гуангџуа, Кинески национални симфонијски оркестар и Пекиншки симфонијски оркестар. У сезони 2013/14, Габријел Фелц је имао веома успешан први наступ у Комичној опери у Берлину, са продукцијом опере *Војници* Бернда Алојза Цимермана, а у истој сезони дириговао је и *Холанђанина луталицу* у Баварској државној опери. Најважнији ангажман у сезони 2014/15 било је извођење Осме симфоније Густава Малера поводом прославе двестоте годишњице Музикферајна у Грацу.

Богата дискографија Габријела Фелца чини га једним од најистакнутијих диригената своје генерације. Репертоар обухвата великане од Моцарта и Бетовена преко Рахмањинова, Елгара, Прокофјева, Скрјабина и Рихарда Штрауса до Ноноа и Лигетија. Фелц је 2007. године започео снимање свих Малерових Симфонија (за продуцентску кућу *Dreyer-Gaido*) са Штутгартском филхармонијом. За сада су завршени снимци првих седам симфонија. Овај циклус је изузетно хваљен од стране критичара као *најнеобичнији и најконтроверзнији циклус последњих година*. Снимак дела *Intolleranza* Луиђија Ноноа са Бременском филхармонијом и хором Бременске опере под диригентском палицом Габријела Фелца је у јуну 2013. године добио

награду *Diarason d'Or*. Блу реј диск са делом *Белкис – краљица од Сабе* Оторина Респигија је објављен 2013. године, а ово остварење представља снимак првог извођења тог дела након светске премијере одржане 1932. године у миланској Скали. Телевизијска продукција дела *Ауда на Рајни* донела је Фелцу огроман успех у целој Европи (уживо су је преносиле телевизијске куће Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) и објављена је на ДВД-ју.

Међу будућим пројектима треба поменути концерте и оперске поставке у Берлину, Цириху, Тајпеју, Келну, Грацу, Сендају и Сан Антонију.

Тијана Милошевић (1978) почела је да свира виолину у својој четвртој години. Факултет музичке уметности у Београду уписала је са 15 година, где је дипломирала и магистрала у класи проф. Дејана Михаиловића. Специјализирала је на Џулијарду, као студент Дороти Дилеј и Луиса Каплана, а похађала је и мајсторске курсеве код Ицака Перлмана и Џошуе Бела. Године 1998. постала је најмлађи концертмајстор у историји Београдске филхармоније. Тијана Милошевић је била ангажована и као заменик концертмајстора Атинске камерате, а поред позиције концертмајстора Београдске филхармоније, ради и као концертмајстор камерног ансамбла *Double sense*, који са солистом Немањом Радуловићем наступа широм Европе.

Објавила је неколико ЦД издања за ПГП РТС, међу којима се издвајају соло албум у области класичне музике *Музика за Тијану* и етно џез класик амбијентал ЦД под називом *World Music Contact*.

Тијана Милошевић свира на виолини *Enrico Rocca* (Ђенова, 1910), која је власништво Београдске филхармоније.

Немања Станковић рођен је у Крагујевцу, где је као ученик генерације завршио средњу музичку школу у класи Боже Сарамандића. Дипломирао је 2009. године на Факултету музичке уметности у Београду, у класи Сандре Белић, као студент генерације. На Бечком конзерваторијуму студирао је у класи Наталије Гутман, и 2013. са највишим похвалама стекао диплому мастера уметности. Постдипломске студије похађао је на Универзитету *Mozarteum* у Салцбургу код Енрика Бронџија, као и у Фиренци (*Scuola di Musica di Fiesole*) у класи Наталије Гутман и Елизабет Вилсон. Марта 2015. одбранио је своју докторску дисертацију на ФМУ у Београду и тако постао најмлађи српски доктор уметности. Похађао је мајсторске курсеве код реномираних уметника као што су Ралф Киршбаум, Миша Мајски, Јенс Петер Мајнц, Дејвид Стрејнц, Данијел Вајс, Моника Лесковар, Јан Фоглер, Мишел Штрос, Александер Бејли, Иван Кучер и Александер Геберт.

Од 2011. године, Немања Станковић је соло виолончелиста Београдске филхармоније, а од 2016. наступа и као соло виолончелиста камерног оркестра *Гудачи св. Ђорђа*. Од 2017. године, Немања Станковић ради као доцент на Факултету уметности у Нишу где предаје виолончело.

Станковић је имао солистичке наступе са Београдском филхармонијом, Симфонијским оркестром РТС-а, оркестром *Camerata Serbica*, Италијанским омладинским оркестром OGI, *Чешким виртуозима*, БГО *Душан Скворан*, Битољским камерним оркестром, Филхармонијским оркестром ФМУ Београд, *Kristianstad symfoniker, Norbal...* Као солиста, сарађивао је са диригентима Рафаелом Пајареом, Фабрисом Болоном, Бојаном Суђићем,

Ноамом Зуром, Денисом Шаповаловим, Ле Фи Фијем, Николом Пашковским, Биљаном Радовановић...

Сарађивао је у камерним ансамблима са уметницима Јуријем Ревичем, Сандром Белић, Јаном Фоглером, Немањом Радловићем, Естер Хафнер, Тијаном Милошевић, Огњеном Поповићем, са чешким гудачким квартетом *Eroque*, са тријом *Покрет*... Наступао је и као члан Балканског гудачког квартета, клавијирског трија *АртЛинк*, Гудачког секстета Београдске филхармоније, и др.

Немања Станковић је био награђиван на бројним такмичењима и конкурсима, попут Интернационалног такмичења виолончелиста у Лицену (Аустрија, 2012 – прва награда), Међународног такмичења музичке омладине (Београд, 2010 – прва награда публике), *Јоханес Брамс* (Аустрија, 2011 – финале), *Фиделио специјал* (Беч, 2012), *Антонио Јанигро* (Хрватска, 2004 – трећа награда), *Петар Коњовић* (2007 – прва и специјална награда), Интернационалног такмичења студената у Сарајеву (2008 – прва и специјална награда), Републичких такмичења у Београду (2005, 2004, 2002, 2000 – прве и специјалне награде). Године 2007. је од стране уметничке асоцијације *АртЛинк* проглашен за најперспективнијег младог уметника Србије. Ово признање обезбедило му је издавање првог компакт диска са делима Паганинија, Дворжака, Давидова, Хајдна и Чајковског.

Имао је запажене наступе на међународним фестивалима: БЕМУС, *Note di Primavera* (Италија), *Младе звезде данашњице* (Шведска), *Београдски Чело фест*, *Класик фест*, БУНТ, *Дани музике (Херцег Нови)*. Истиче се наступ на Барокној радионици у Гмундену (Аустрија), где је проглашен за најуспешнијег извођача барокне музике. Учествовао је на *Концертима за живот и мир* одржаним у Италији и Израелу, под покровитељством Министарства омладине Републике Италије. Такође је свирао у Палати инвалида у Паризу, Стакленој сали Музикферајна, Концертхаусу у Бечу и Берлину.

Тренутно свира на инструменту Карлоса Робертса из Кремоне (2012), захваљујући пројекту *Трамполино* уметничке асоцијације *Amici da Fiesole*. Остварио је трајне аудио снимке за РТС, ORF, RAI.